

A Tudományterületi Kollégiumok ügyrendje

(2014. október 15-től érvényes)

1. Jogszabályi háttér

Az OTKA tudományterületi kollégiumai ügyrendjének jogszabályi alapja az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramokról szóló 1997. évi CXXXVI. törvény (Tv.) és az OTKA Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ).

2. Szervezeti háttér

2.1 Az OTKA keretében három tudományterületi kollégium (a továbbiakban: kollégium) működik: Társadalom- és Bölcsészettudományi Kollégium, Műszaki és Természettudományi Kollégium és Élettudományi Kollégium.

2.2 A kollégiumokat a kollégiumi elnökök vezetik, akiknek a munkáját az elnök által felkért titkárok segíthetik. A kollégiumok munkájában a kollégiumi tagok, esetileg felkért szakértők, meghívás esetén a zsűrielnökök vesznek részt. Szavazati joggal csak a kollégiumi elnök, illetve a kollégium tagjai rendelkeznek.

2.3 A kollégiumok irányítása alatt működnek az egyes tudományágakat, tudománycsoportokat képviselő szakmai zsűriek.

2.4 A beérkező pályázatok előzetes szakmai értékelése kétféle módon történhet. A pályázatokról a zsűri elnöke által felkért külső szakértők (*hagyományos eljárás*) vagy a zsűri elnöke által kijelölt bizottsági tagok (*új bírálati eljárás*) készítenek szakmai véleményt.

3. Feladatkörök

3.1 A kollégium elnökének általános feladatai

- a. az OTKA Bizottság ülésén képviseli a kollégium szakmai szempontjait,
- b. a kollégium javaslata alapján felkéri a zsűri elnökeit és tagjait,
- c. felkéri az adott pályázati forduló ad hoc külföldi (vagy hazai) tagjait és az összeférhetlenség miatt felfüggesztett zsűritagok esetében a helyettesítő tagokat,
- d. a beérkező pályázatokat a zsűrielnökökkel egyeztetve beosztja az illetékes zsűrihez,
- e. a kollégium javaslata alapján kijelöli, hogy mely zsűriek működjenek a *hagyományos* és melyek az *új bírálati eljárás* szerint,
- f. dönt a pályázók és a vezető kutatók által beterjesztett kérésekben, vitás esetekben, a döntéshez esetenként kikéri szakértők vagy a zsűri véleményét,
- g. összehívja a kollégium ülést,
- h. koordinálja a zsűri működését, ellenőrzi bírálati munkájukat,
- i. kijelöli a zsűriekben megfigyelőként részt vevő kollégiumi tagokat,
- j. felügyeli a kollégiumi ülésre tett a zsűri javaslatokat,
- k. a pályázatok támogatására tett összesített kollégiumi javaslatot továbbítja az OTKA Bizottságnak,

- l. gondoskodik a kollégium ülésén meghozott döntések végrehajtásáról,
- m. meghívhatja a kollégium ülésére a zsűrik elnökeit, képviselőit, ha szükséges szakértőket kérhet fel és hívhat meg.

3.2 A kollégium feladatai

- a. javaslatot tesz a rendelkezésre álló keretnek az egyes zsűrik közötti felosztásáról,
- b. javaslatot tesz az OTKA Bizottság számára a kiemelten támogatandó tudományterületekre, a nagy összegű pályázatok támogatási arányára,
- c. a zsűrik által beterjesztett rangsor alapján, a rendelkezésre álló keret és az OTKA Bizottság által meghatározott tudományos kutatási irányok figyelembevételével javaslatot tesz az OTKA Bizottság részére a pályázatok támogatására,
- d. a zsűrikből kiemelt pályázatokat (pl. zsűrielnökök pályázatai) szakértői javaslat alapján elbírálja,
- e. az interdiszciplináris pályázatok elbírálási rendjére javaslatot készít,
- f. a kockázatos pályázatokat és projekteket külön eljárásban kezeli és értékeli,
- g. javaslatot tesz a pályázati és bírálati eljárásra, a pályáztatás ügyrendjére,
- h. folyamatosan ellenőrzi és véleményezi a pályázati eljárás fontos részleteit: a pályázati eljárást, bírálati szempontokat, a zsűrik értékelési szempontjait,
- i. ellenőrzi a kutatási szerződések-, rész- és zárójelentésének ellenőrzési, értékelési mechanizmusát,
- j. kialakítja a kollégium belső működési rendjét,
- k. javaslatot tesz a kollégium elnökének a zsűrik kialakítására, elnökeire és tagjaira, a zsűrik számának a meghatározására,
- l. véleményezi az OTKA Szervezeti és Működési Szabályzatának tervezetét,
- m. véleményezi az OTKA pályázati ügyrendjének tervezetét,
- n. indokolt esetben a pályázatok bírálatára külön szakbizottságot hozhat létre,
- o. dönt a zárójelentések minősítéséről,
- p. a problémás rész- és zárójelentéseket külön megvizsgálja, javaslatot tesz az OTKA Bizottságnak az esetleges szankciókra.

3.3 A kollégiumi tag feladatai

- a. a kollégiumi szintre emelt pályázatok esetében, az ezekhez beérkezett szakértői vélemények áttekintése után, részt vesz a pályázatok értékelésében,
- b. részt vesz a kollégium ülésén, annak a munkájában, és pártatlan felelősségteljes állásfoglalásával segíti a kollégium döntéseinek kialakítását,
- c. a kollégiumi üléseken túl is részt vesz és segíti a kollégium és annak elnökének a munkáját,
- d. a számára kijelölt jelentésekről kifejti véleményét, javaslatot tesz a minősítésre.

3.4 A kollégium működése

- a. a kollégium szükség szerint, de évente legalább két alkalommal ülésezik,
- b. a kollégium ülésén csak a kollégium tagjai rendelkeznek szavazati joggal,
- c. a kollégium határozatképes, ha mandátummal rendelkező tagjai közül több mint 50% jelen van,
- d. a kollégium szavazattöbbséggel dönt, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt,
- e. a kollégiumi ülések állandó meghívottja az OTKA Iroda igazgatója, az illetékes tudományterületi osztály vezetője és a kollégium titkára(i),

- f. a kollégiumi ülésekre a kollégium elnöke meghívhatja a zsűrielnököket (vagy képviselőjüket), az OTKA Bizottság elnökét, a kollégiumi referenseket, illetve szakértőket,
- g. a tagok és a meghívottak a meghívót és a megvitatandó anyagokat legalább hét nappal az ülés előtt megkapják,
- h. az összeférhetlenségi szabályok és a titoktartás betartásáról a kollégiumi ülés résztvevői – az ülés előtt – írásban nyilatkoznak,
- i. a kollégium üléséről emlékeztető készül, amelyet az ülés valamennyi részvevőjének megküldenek.

3.5 Összeférhetlenségi szabályok

3.5.1 A bizottsági elnökök és tagok esetében is alkalmazni kell az OTKA Összeférhetlenségi Szabályzatban leírtakat. A bizottságok működése során az OTKA testületi tagjaira érvényes titoktartási és összeférhetlenségi szabályokat szigorúan be kell tartani. Az OTKA SZMSZ-en kívül figyelembe kell venni az összes érvényben lévő, az OTKA honlapján is megtalálható összeférhetlenségi szabályt.

3.5.2 Pályázati támogatási javaslatokról döntő ülésen a résztvevők titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot tesznek.

3.5.3 A bizottsági ülés elején az összeférhetlenségi szabályok által érintett tagok előre és írásban nyilatkoznak arról, hogy melyik pályamű tárgyalásánál áll fenn összeférhetlenségük. Az egyes pályaművek esetén érintett bizottsági tagok a bizottsági vita során nem lehetnek jelen.

3.5.4 Listás sorrendi szavazásnál az érintett személy papíron nem szavazhat a lista azon elemére, ahol közte és a vezető kutató között összeférhetlenség áll fenn.

3.5.5 Elektronikus listás szavazás esetén az összeférhetlenséget a szavazó rendszerben fel kell tüntetni, és a szavazási program gondoskodik az összeférhetlen szavazat kihagyásáról.

4. Részletes bizottsági ügyrend

Az ügyrend vonatkozik az OTKA kollégiumokban tartott minden pályázati döntést előkészítő és rangsoroló bizottsági ülésre.

4.1 A kollégium szerepe a pályázatok elbírálásában

4.1.1 A bizottsági értékelés célja, hogy segítse a legkiválóbb, eredeti, új tudományos ismeretek megszerzésének esélyét ígérő pályaművek kiválasztásával a kutatási támogatás optimális felhasználását.

4.1.2 A zsűri ülésen megfigyelőként a kollégium egy olyan tagja vesz részt, akinek szűkebb szakterülete nem esik a zsűri által kezelt pályázatok tudományágaiba. A zsűri ülésen részt vevő kollégiumi tagra is vonatkoznak az összeférhetlenségi szabályok. A kollégiumi tag felhívhatja a zsűri figyelmét az általános értékelési szempontokra, eljárási szabályokra, de a konkrét szakmai vitába, a sorrend kialakításába és a szakmapolitikai vitába nem szólhat bele.

A kollégiumi ülésen nem a zsűri érdekképviselőjeként vesz részt, hanem a zsűriülés eseményeinek ismerőjeként.

4.1.3 A zsűri szakmai-tudományos kiválóság szempontjai alapján készített rangsorát és a zsűri további finanszírozási és szakmapolitikai javaslatait részletesen megvizsgálja és állásfoglalását az OTKA Bizottság elé terjeszti.

4.1.4 A zsűri sorrend- és finanszírozási javaslataival kapcsolatos szakértői véleményeknek és a zsűri véleményeknek a kollégiumi ülés előtt 7 nappal az EPR rendszerben a kollégium tagjai számára elérhetőek kell, hogy legyenek. A kollégium tagjai azon pályázatokról készült véleményeket tanulmányozhatják, amelyekkel nem összeférhetetlenek.

4.1.5 A kollégium tagjainak véleménye tartalmazhat szakmapolitikai szempontokat, általános finanszírozási elveket (pl. az FTE-re, a fiatalok alkalmazására, az eredményesség általános megítélésére, prioritások figyelembevételére, interdiszciplinaritásra, kockázatos kutatásokra stb. vonatkozóan) esetleg szakmaspecifikus szempontokat. A kollégium tagjai véleményüket 4 nappal a kollégium ülése előtt írásban fogalmazzák meg az EPR rendszerben, hogy a véleményt megismerve a többi kollégiumi tag is kialakíthassa saját véleményét. Kivételes esetben a tagok csak szóban is megfogalmazhatják a kollégiumi ülésen a finanszírozást befolyásoló véleményüket, de lehetőség szerint (szakmaspecifikus vélemény esetén kötelezően) a véleményt az ülés előtt az EPR-ben is rögzíteni kell. A kollégium elnöke, szükség esetén, egyes pályázatok véleményezésére előzetesen kollégiumi tago(ka)t, vagy külső referáló(ka)t kérhet fel. Ezek véleménye is az összes kollégiumi tag rendelkezésére kell, hogy álljon az EPR-ben legalább 4 nappal az ülés előtt.

4.1.6 A szakmai zsűriből összeférhetetlenség miatt kikerült pályázatok kezelése: olyan speciális esetben, ha egy pályázat vezető kutatója és a szakmai zsűri elnöke, vagy valamely tagja(i) között összeférhetetlenség áll fenn, és ezt az összeférhetetlenséget másképpen nem lehet kezelni, akkor a pályázatot a szakmai zsűriből ki kell emelni, és attól függetlenül kezelni. Ez esetben a véleményezést a kollégium elnöke irányítja, referálására az előzőekben felkért szakértők véleménye alapján a kollégium ülésén kerül sor.

4.1.7 A zsűri javaslatát a kollégium a kollégium az ülésén megtárgyalja. A kollégium ülésén a zsűri javaslatát vagy a zsűrielnök (zsűri képviselő) vagy az ülésen részt vevő szakmailag illetékes kollégiumi tag ismerteti. Ezt követően a kollégiumi tagok és a meghívottak kifejtik a véleményüket, majd a kollégium tagjai szavaznak.

4.1.8 Szavazások rendje: Amennyiben a zsűri-sorrendről együttesen szavaz a kollégium, a szavazás lehet nyílt, ha viszont az egyes pályázatokról külön dönt, akkor titkosan (pl. elektronikusan) javasolt szavazni. (Ha a kollégium megváltoztatja a zsűrinek a sorrendre, vagy a szakmai értékelésre vonatkozó javaslatát, akkor a változtatást – az EPR-ben és a jegyzőkönyvben is – indokolni kell. A sorrendváltató döntést az illetékes zsűrielnök tudomására kell hozni.)

4.1.9 Speciális kollégiumi összeférhetetlenség kezelése: Ha egy pályázat vezető kutatója (vagy résztvevője) a kollégium tagja, vagy a pályázat vezető kutatója és a zsűri - kollégiumi ülésre meghívott - elnöke között összeférhetetlenség áll fenn, akkor a kollégium ülésén a pályázat tárgyalásakor az összeférhetetlen kollégiumi tag vagy zsűrielnök nem lehet jelen.

4.1.10 Az interdiszciplinárisnak jelölt pályázatok kezelési módjáról a kollégium elnöke-szükség esetén a zsűrielnökök és/vagy a kollégium véleményének kikérésével dönt. (Interdiszciplináris pályázatok esetében a kollégium elnöke ezek elbírálására külön bizottságot hozhat létre. A bizottság javaslata – a zsűri-javaslatokhoz hasonlóan – a kollégiumot nem köti.)

4.1.11 A kollégiumok külön eljárásban kezelik és értékelik a zsűrik által kockázatosnak ítélt pályázatokat, amelyeknél figyelembe veszik az első kutatási szakasz hosszára és az induló támogatási összegre tett zsűri javaslatokat. Ennek alapján megfelelő indoklással alátámasztott támogatási javaslatot terjesztenek az OTKA Bizottság elé.

4.1.12 A posztdoktori (PD) pályázatok kollégiumi értékelése esetén a PD pályázatok elbírálásának két módja van, amelyek kiválasztásáról a kollégiumok döntenek.

A.) A PD pályázatokat az illetékes szakmai zsűrik véleményezik, kialakítják a szakmai értékelésüket és sorrendjüket. Ezeket a sorrendeket – nagyobb tudományterületeket átfogó kollégiumi szintű eseti bizottságok – közös sorrendbe rendezik, ami nem köti a kollégiumot. Ezek a sorrendek kerülnek a kollégium elé, ahol a végső finanszírozási javaslat megszületik.

B.) A zsűrik és a kollégium a PD pályázatokat hasonlóképpen kezelik, mint a K pályázatokat, de az elbírálatsnál figyelembe kell venni a pályázók életkorából adódó sajátosságokat.

4.1.13 A nagy összegű (a pályázati kiírásban megadott értékhatár feletti) pályázatok esetében az egyes pályázatokhoz a szakértőket a zsűrielnök és/vagy a kollégium elnöke jelöli ki. A zsűrik által véleményezett pályázatokat egy kollégiumi szintű tudományterületi nemzetközi szakértői bizottság megvitatja és a sorrendet titkos szavazás alapján állapítja meg, amelyet végső döntésre az OTKA Bizottság elé terjesztenek.

4.1.14 A kollégium ülését követően egy héten belül el kell készíteni az ülés jegyzőkönyvét, amit a kollégium elnöke, egyik tagja és az OTKA Iroda ülésen jelenlevő egyik munkatársa aláír. A jegyzőkönyv tartalmi összefoglalóját a kollégium tagjainak meg kell küldeni. Két héten belül rögzíteni kell az elektronikus rendszerben a kollégiumi véleményeket.

4.1.15 A pályázó a pályázatáról alkotott szakértői és bizottsági véleményeket betekintésre kapja meg, nem jogosult arra, hogy azokat harmadik fél részére továbbítsa.

4.2 A kollégium szerepe a projektek jelentéseinek értékelésében

4.2.1 Minden projekt rész- és zárójelentését a zsűrielnökök értékeltetik és az értékelést ők hagyják jóvá. A zárójelentés esetén legalább egy külső szakértőt fel kell kérni és a zsűrinek írásos véleményt kell készítenie. A zárójelentésekről a kollégium dönt.

4.2.2 A zsűrik véleménye alapján kollégiumi állásfoglalást igénylő részjelentéseket, valamint a zárójelentés-veleményt a kollégium az ülésén megtárgyalja. Az ülés előtt lehetőleg két héttel (de legalább egy héttel) a szakértői vélemények és a zsűri vélemények az elektronikus rendszerben a kollégium tagjainak elérhetőek kell, hogy legyenek. A kollégium tagjai azon projektekkal kapcsolatos véleményeket tanulmányozhatják, amelyekben nem összeférhetetlenek.

4.2.3 A kollégiumnak azon tagja, aki vezető kutatója egy OTKA projektnek, nem vehet részt a kollégiumi ülésnek az érintett jelentéseket értékelő szakaszán. A kollégiumnak azon tagja, aki egy projekt részt vevő kutatója, vagy egy projekttel kapcsolatban egyéb összeférhetlensége áll fenn, nem vehet részt a kollégiumi ülésnek azon a részén, ahol a jelentéseikről döntenek.

4.2.4 A kollégium tagjai véleményüket írásban megfogalmazhatják az ülés előtt, vagy szóban a kollégiumi ülésen. A rész- és zárójelentések referálására a kollégium elnöke kollégiumi tagokat kérhet fel.

4.2.5 A kollégiumi ülésen a zsűri javaslatát vagy a zsűrielnök (zsűri képviselő) vagy az előzetesen kijelölt kollégiumi tag ismerteti. Ezt követően a kollégiumi tagok és a meghívottak kifejtik a véleményüket, majd a kollégium tagjai szavaznak a részjelentésekkel kapcsolatos intézkedésekről és a zárójelentések elfogadásáról, esetleges intézkedésekről.

4.2.6 Az egyes részjelentések értékeléseit akkor kell a kollégiumnak tárgyalnia, ha azt valamelyik kollégiumi tag, vagy zsűrielnök kéri. Azokat a projekteket, amelyeknek a zárójelentését a zsűri nem fogadták el, egyenként kell megtárgyalni és az esetleges intézkedés javaslatáról dönteni.

4.2.7 Kockázatos projekt részjelentésének értékelése esetén, az előre meghatározott kutatási szakaszoknak megfelelően, részletes szakmai ellenőrzés alapján a kollégium értékeli a kutatás előrehaladását és tesz javaslatot az OTKA Bizottság elnökének a támogatás folytatására vagy a projekt lezárására.

4.3 A kollégium szerepe a tisztújításban

4.3.1 Az OTKA Iroda előzetesen széles körben közvélemény kutatást végez: javaslatot kér a szakmailag illetékes tudományos bizottságoktól, szervezetektől, az előző négy év OTKA pályázatainak szenior kutatóitól az új kollégiumi vagy zsűri-tagokra (figyelembe véve, hogy mely szakterületeken jár le egy tag mandátuma).

4.3.2 A kollégium elnöke kérheti a kollégium véleményét arról, hogy kik legyenek az új kollégiumi tagok. Ebben az esetben az előzetes kollégiumi javaslatokat is a kollégiumi tagok rendelkezésére kell bocsátani. Az új kollégiumi tagokra a kollégium elnöke tesz javaslatot az OTKA Bizottságnak.

4.3.3 Az új zsűri elnököket a kollégiumi tagok javaslata alapján, a zsűri tagjait a zsűrielnök javaslata és a kollégium döntése alapján a kollégium elnöke kéri fel, három évre. Az adott pályázati fordulóra felkérendő helyettesítő és ad hoc külföldi vagy hazai tagokat a kollégium elnöke a zsűrielnökök javaslata alapján kéri fel.

4.4 Az egyes zsűri támogatásának keretjavaslatai

4.4.1 A kollégium tesz javaslatot az OTKA Bizottságnak a kollégiumi támogatási keretek zsűri közötti felosztására, az OTKA Bizottság által javasolt általános elvek szerint. A zsűri keretek kialakításának módszertanát az OTKA Bizottság hagyja jóvá.

5. A tagok mandátuma

5.1 A tudományterületi kollégiumok új tagjaira a kollégium elnöke tesz javaslatot az OTKA Bizottságnak. A tudományterületi kollégiumok tagjait az OTKA Bizottság titkos szavazással kialakított javaslata alapján a Bizottság elnöke kéri fel három évre. A megbízatás nem hosszabbítható meg. A kollégiumi tagság egyszer, maximum egy évre szüneteltethető. A tudományterületi kollégiumok tagjainak száma kollégiumonként maximum 20 fő lehet. A kollégiumi tagok neve és mandátuma nyilvános, megtalálható az OTKA honlapján.

5.2 Az OTKA Bizottság titkos szavazással kialakított javaslata alapján a Bizottság elnöke a megbízatásuk alól felmentheti a kollégiumok azon tagjait, akik az OTKA munkájában több mint 6 hónapig nem vesznek részt.

5.3 Az OTKA Bizottság elnöke a hiányzó szakterületről – legfeljebb egy éves időtartamra – helyettesítő tagot kérhet fel. A helyettesítő kollégiumi tag szavazati jogot kap.

5.4 A kollégiumok adminisztrációs feladatait kollégiumi titkárok látják el. A kollégium ülésén a titkár rendszeresen részt vesz, de nem rendelkezik szavazati joggal.